

Dette svar udløste et nyt spørgsmål fra Kim Behnke til kulturministeren, spørgsmål S 2491 af 30. juni 1999 (folketingsåret 1998-99, Folketingets forhandlinger side 7697):

»Vil ministeren i forlængelse af besvarelsen på spørgsmål nr. S 2394 oplyse, hvilken juridisk baggrund og argumentation der er for fortsat at anvende grundlovens § 25 som hjemmel til nye bekendtgørelser, herunder om det skyldes en undtagelse eller en bevilling?»

Begrundelse

Regeringen holder sig normalt ikke tilbage med at fremlægge lovforslag til Folketinget. En ny lovhjemmel til regulering af Det Kgl. Akademi for de Skønne Kunster vil derfor ikke være en uoverkommelig opgave. I stedet vælger ministeren at henholde sig til grundlovens § 25.

Men er det overhovedet en korrekt og brugbar hjemmel? Det er jo lidt specielt, eftersom det er regler fra 1754, vi taler om, altså fra før grundloven.

Det fremgår af kongelovens artikel 3 (fra 1665), at kongen kort sagt kan bestemme alt med undtagelse af, at kongeloven ikke kan ophæves eller ændres. Ved grundloven fra 1849 blev den bestemmelse i kongeloven ophævet, og fremover er det Folketinget, der kan alt, med undtagelse af alt, der er i strid med grundloven. Grundloven tillod dog, at kongen (regeringen) kunne udstede regler i væsentligst 4 tilfælde:

1. Det fremgår af en lov efter 5. Juni 1849, at en minister kan bestemme
2. Det fremgår af en lov før 5. Juni 1849, at en minister kan bestemme
3. Kongen har undtaget fra love fra før 5. Juni 1849 uden anden udtrykkelig hjemmel end kongelovens artikel 3
4. Kongen har i medfør af kongelovens artikel 3 meddelt bevilling, som ikke er hjemlet i en lov - og som ikke er i strid med en lov efter 5. Juni 1849.

De to første eksempler giver en minister hjemmel. Folketinget kan da ændre lovgivningen, hvis denne hjemmel ikke længere skal være gyldig.

Det tredje eksempel taler om undtagelser fra en lov fra før grundloven. Dem findes der jo næppe ret mange af længere. Hvis en regel ændres, så kan den jo næppe længere være omfattet af det tredje punkt. Så må der søges fornyet hjemmel med ny lovgivning vedtaget af Folketinget i overensstemmelse med grundloven.

Det fjerde eksempel handler om en praksis fra før grundloven, der ikke er i strid med efterfølgende og

senere lovgivning. Ny lovgivning vil altså tilsidesætte gammel praksis.

Når en minister udsteder en bekendtgørelse om Det Kgl. Akademi for de Skønne Kunster skyldes det så, at ministeren mener, der er tale om en bevilling eller en undtagelse. Hvis det er en undtagelse - fra hvilken lov da? Hvis en bevilling har hjemmel i en bestemmelse, der er mere end 330 år gammel, og vi siden har fået en grundlov, så vil det vel være mest naturligt at følge grundlovens bestemmelser og gå i Folketinget med en lov og dermed få fornyet hjemmel.

Bestemmelsen i grundlovens § 25 var en overgangsbestemmelse og ikke en hjemmel, der kan anvendes ved nye forskrifter.«

Svar (7/7 99)

Kulturministeren (Elsebeth Gerner Nielsen):

»Det oprindelige retlige grundlag for Akademiet i 1754 var den af Frederik V udstedte fundats. Det er ministeriets opfattelse, at fundatsen er udstedt med hjemmel i Kongelovens art. 3, og at den fortsat udgør hjemmel for udstedelse af retsregler om Akademiet også i tiden efter grundloven, så længe der ikke er lovgivet herom. Dette er i overensstemmelse med formålet for grundlovens § 25, der er en overgangsbestemmelse, som regulerer forholdet til førkonstitutionelle administrative retsfor skrifter. Det har således været retssædvane siden grundloven at udstede regler om Akademiets forhold som rent administrative forskrifter.

Det indgår imidlertid i ministeriets overvejelser at tilvejebringe en moderniseret lovhjemmel for fremtidige bekendtgørelser om Akademiet i forbindelse med en eventuel lov om billedkunst.«

Eksempel 2:

Til trods for, at grundloven har en særlig bestemmelse i § 66 om, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov, er denne bestemmelse aldrig blevet udnyttet. Derimod er grundlovens § 25 ofte blevet anvendt som hjemmel for Kirkeministeriets forskrifter. Derfor et spørgsmål fra Kim Behnke til kirkeministeren. Spørgsmål S 1057 af 13. januar 2000 (folketingsåret 1999-2000, Folketingets forhandlinger side 3653)

»Vil ministeren tage initiativ til, at der fremsættes et lovforslag, der skaber lovhjemmel til, at ministeren kan udstede en række administrative forskrifter?»

Begrundelse

Det vil give et bedre overblik, såfremt det direkte fremgår af en lov, hvilke bemyndigelser ministeren har. Så vidt spørgeren har kunnet finde ud af, er Kirkeministeriet det ministerium, der hyppigst benytter